

Bölcs szívvel! (1Kir 3,12)

Erköles alatt értjük azoknak az elveknek összességét, amelyekhez az emberi cselekedeteket hozzámérve, azokat jónak vagy rossznak mondjuk. Ezeknek az elveknek legtöbbje magában az emberi természetbe van beleírva és onnan olvasható ki. Ilyen törvények pl. a jót tenni kell, a rosszat kerülni, vagy: aki velünk jót tett annak rosszat nem szabad tenni, mondjunk igazat és a másét ne tulajdonítsuk el. Isten a Tízparancsolat kinyilatkoztatásával jött az ember segítségére, hogy ezeket az erkölcsi szabályokat megerősítse, kihangsúlyozza, iránytűként, eligazodási pontként szívünkbe-lelkünkbe adja. A Tízparancsolat, mint erkölcsi elveknek, mint emberi viselkedési formáknak rövid összefoglalata, annyira átment a köztudatba, hogy amikor erkölcsről beszélünk - hittől, vallási meggyőződésen kívül is - önkéntelenül a Tízparancsolatra gondolunk. Mózesnek Isten nem egy, hanem két, összesen tíz parancsolatot tartalmazó kőtáblát adott. Az első tábla 3 parancsolata az Isten iránti kötelességünket foglalja össze a második 7 parancsolata a felebarátunk iránti kötelességünket. Ez a két kőtábla, ha próbálták is a történelem során kettéválasztani, csak együtt ér valamit, mert úgy összetartoznak, mint az emberben a test és a lélek egysége. Nem állítom azt, hogy ideig-óraig nem lehet valaki erkölcsös vallás nélkül. Azt sem állítom, hogy társadalmi erkölcsöket nem lehet fönntartani egy bizonyos határig vallás nélkül. Azt sem állítom, hogy minden vallásos ember egyúttal szent és minden erkölcsi szennytől mentes. De azt állítom, hogy vallás nélkül, Isten nélkül, Tízparancsolat nélkül, csupán emberi szabályokat úgy-ahogy betartva, öntörvényűen, egy objektív mérce nélkül senki sem képes egy életen át erkölcsösen élni. Nem képes erkölcsösen dönteni önmaga és mások sorsa felett és az úgynevezett társadalmi erkölcs sem állhat meg huzamosabb ideig vallás és Isten-hit nélkül. Ezt bizonyítja a világtörténelem és az emberek egyéni sorsa. A mai ember nagykorúvá vált, szellemileg, de elfelejtette magát nagykorúsítani erkölcs, vallás és politika terén. Sőt ezekben a tekintetekben szinte gyermeknépek szintjén mozgunk. Mit jelent egy erkölcsös élet nagykorúsága? Lényegében kettőt: A jónak és rossznak, az értéknek és az értéktelenségnek külön önálló megkülönböztetését és megítélését, és a meggyőződésből való cselekvést.

Önálló ítélet? Ez annyit jelent, hogy az elveket nemcsak öntudatlanul szajkózzuk, hanem belehatolunk annak mélyebb értelmébe, hatását mérlegelve a jelen és a jövő életben. A gyermeknek nincs önálló ítélőképessége, és az éretlen egyéniségű felnőttek sem. Sodrott tucatember, megtéveszthető és rendkívül befolyásolható.

Meggyőződésből való cselekedet? A gyermek csak megszokásból cselekszi a jót, azért mert arra nevelték, azért mert a felnőttek mondták neki, mert a környezete is azt cselekszi. Éppen ezért ha rossz társaságba kerül, könnyen elromlik. A gyermek jó környezetbe jó, a rosszban rossz. A felnőtt embernek azonban már nemcsak megszokásból kell cselekednie a jót, hanem meggyőződésből, belülről irányítva, önállóan. A lelkiileg nagykorú, erkölcsös ember éppen ezért, elvhű, igazmondó, egyenes, és nemcsak azért nem lop, mert fél, hogy észreveszik, hanem azért mert nem tartja magát tolvajnak. Ilyen beállítottságú embernél az igen az igen a nem pedig nem. Nem színjátészó kaméleon. Lehet rá számítani, lehet rá támaszkodni, mert olyan emberi, erkölcsi tartása van, ami megingathatatlan és vihartálló. Az ilyen ember mondható bölcsnek és nemcsak okosnak, mert a bölcs több mint az okos. Tud mérlegelni, hosszabb távon gondolkodik, messzebbre és mélyebbre lát, nemcsak az önös érdekeit nézi, hanem a közjóét is. Tud lemondani pillanatnyi előnyökről és áldozatot hozni egy nagyobb, sőt örök érték érdekében. Nem szűkagyú, kisstílu, a pillanatok embere. Az ilyen felülről is látja a dolgokat és isteni perspektívában, előre néz de felfelé is, és mindenbe bekalkulálja, hogy van örök élet és egyszer mindenki mindennel el fog számolni. A mai társadalomban, az izmusok kuszaságában és az értékvesztés homályában, amikor annyi erkölcsi elvet másképpen értelmeznek, kétszeresen is fontos, hogy meggyőződés alapján, sziklára és nem ingoványra építve az örök mérce, a Tízparancsolat szerint éljünk. Veszélyes, aki a szerint változtatja meggyőződését, ahogyan a szél fúj, mert az előbb vagy utóbb hiteltelenné válik, és mint lelki-gyökértelent elsodorja a vihar. Veszélyes minden közösségben az, aki elvtelenül, olcsó népszerűsége törekszik, feladva hitet, hazát, eget, földet és az önzés vagy éppen a pénzvilág oltárán lelkét eladja egy tál lencséért.

Salamon király „bölcs szívet” kért és mivel az Úrnak tetszett ez a kérés, megkapta. Kérjük mi is a bölcs, erkölcsös, józan gondolkodást és az érző,

Istent és embertársainkat szerető szívet, hogy megkapjuk mindannyian a földi és az égi haza békéjét, boldogságát, örök ígéletét.